

## ข้อบังคับกระทรวงมหาดไทย

ว่าด้วยการเปรียบเทียบและการสอบสวนคดีละเมิดข้อบัญญัติท้องถิ่น

พ.ศ. ๒๕๕๗

ด้วยคณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้จัดทำแผนปฏิบัติการกำหนดขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามประกาศคณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ลงวันที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖ กระทรวงมหาดไทยจึงต้องถ่ายโอนอำนาจหน้าที่ในการเปรียบเทียบคดีอาญาในความผิดตามข้อบัญญัติท้องถิ่นและกฎหมายอื่นให้แก่เทศบาล องค์การบริหารส่วนจังหวัดและองค์การบริหารส่วนตำบล แต่ข้อบังคับที่ใช้บังคับอยู่ ไม่เหมาะสมกับสภาวะการณ์ปัจจุบัน สมควรออกข้อบังคับเพื่อวางระเบียบปฏิบัติในเรื่องดังกล่าวเสียใหม่ซึ่งข้อบังคับนี้มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ซึ่งตามมาตรา ๒๕ ประกอบกับมาตรา ๓๑ ของรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้กระทำได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๒๐ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๕ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๕๕ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย จึงออกข้อบังคับไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ข้อบังคับนี้เรียกว่า “ข้อบังคับกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการเปรียบเทียบ และการสอบสวนคดีละเมิดข้อบัญญัติท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๕๗”

ข้อ ๒ ข้อบังคับนี้ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดสามสิบวันนับแต่วันประกาศ  
ในราชกิจจานุเบกษา เป็นต้นไป

ข้อ ๓ ให้ยกเลิก

(๑) ข้อบังคับกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการเปรียบเทียบและการสอบสวน  
คดีละเมิดเทศบัญญัติ ข้อบัญญัติจังหวัดและข้อบังคับสุขาภิบาล พ.ศ. ๒๕๒๑

(๒) ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการเปรียบเทียบและการสอบสวน  
คดีละเมิดเทศบัญญัติ ข้อบัญญัติจังหวัดและข้อบังคับสุขาภิบาล พ.ศ. ๒๕๒๒

บรรดาข้อบังคับ ระเบียบ และคำสั่งอื่นในส่วนที่กำหนดไว้แล้ว ที่ขัดหรือแย้ง  
กับข้อบังคับนี้ให้ใช้ข้อบังคับนี้แทน

ข้อ ๔ ในข้อบังคับนี้

“ผู้มีอำนาจเปรียบเทียบคดีละเมิดข้อบัญญัติท้องถิ่น” หมายความว่า ผู้มีอำนาจ  
เปรียบเทียบคดีละเมิดเทศบัญญัติ ผู้มีอำนาจเปรียบเทียบคดีละเมิดข้อบัญญัติ  
องค์การบริหารส่วนจังหวัดและผู้มีอำนาจเปรียบเทียบคดีละเมิดข้อบัญญัติองค์การ  
บริหารส่วนตำบล

“ผู้มีอำนาจเปรียบเทียบคดีละเมิดเทศบัญญัติ” หมายความว่า นายกเทศมนตรี  
รองนายกเทศมนตรี เทศมนตรี ปลัดเทศบาล รองปลัดเทศบาล หัวหน้าแขวง หรือ  
หัวหน้าส่วนราชการในเขตเทศบาลนั้น

“ผู้มีอำนาจเปรียบเทียบคดีละเมิดข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด”  
หมายความว่า นายองค์การบริหารส่วนจังหวัด รองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด  
ปลัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด รองปลัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด และข้าราชการ  
องค์การบริหารส่วนจังหวัดซึ่งนายองค์การบริหารส่วนจังหวัดแต่งตั้ง ในเขต  
องค์การบริหารส่วนจังหวัดนั้น

“ผู้มีอำนาจเปรียบเทียบคดีละเมิดข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบล” หมายความว่า นายกองค้การบริหารส่วนตำบล รองนายกองค้การบริหารส่วนตำบล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล และพนักงานส่วนตำบลซึ่งนายกองค้การบริหารส่วนตำบล แต่งตั้ง ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลนั้น

“พนักงานสอบสวนฝ่ายปกครอง” หมายความว่า หัวหน้าพนักงานสอบสวน และพนักงานสอบสวนตามข้อ ๓ ของข้อบังคับกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยระเบียบ การสอบสวนคดีอาญาบางประเภทในจังหวัดอื่น นอกจากกรุงเทพมหานคร พ.ศ. ๒๕๒๐ แห่งเขตท้องที่ซึ่งมีอำนาจสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

“ข้อบัญญัติท้องถิ่น” หมายความว่า เทศบัญญัติ ข้อบัญญัติองค์การบริหาร ส่วนจังหวัดและข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบล

ข้อ ๕ ให้ปลัดกระทรวงมหาดไทยเป็นผู้รักษาการ และมีอำนาจวินิจฉัย ตีความหรือวินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับการปฏิบัติให้เป็นไปตามข้อบังคับนี้ รวมทั้งกำหนด หรือปรับปรุงแบบพิมพ์ให้สอดคล้องกับข้อบังคับนี้

#### หมวด ๑

อำนาจหน้าที่ของผู้มีอำนาจเปรียบเทียบคดีละเมิดข้อบัญญัติท้องถิ่น

---

ข้อ ๖ ให้ผู้มีอำนาจเปรียบเทียบคดีละเมิดข้อบัญญัติท้องถิ่น มีอำนาจและ หน้าที่ดำเนินการตามข้อบังคับนี้

ข้อ ๗ ผู้มีอำนาจเปรียบเทียบคดีละเมิดข้อบัญญัติท้องถิ่นตามข้อบังคับนี้ มีขอบเขตอำนาจดังต่อไปนี้

(๑) ผู้มีอำนาจเปรียบเทียบคดีละเมิดเทศบัญญัติ มีอำนาจเปรียบเทียบคดีความผิดที่มีโทษปรับสถานเดียวอย่างสูงไม่เกินหนึ่งพันบาท

(๒) ผู้มีอำนาจเปรียบเทียบคดีละเมิดข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด มีอำนาจเปรียบเทียบคดีความผิดที่มีโทษปรับสถานเดียว หรือคดีความผิดที่มีอัตราโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือนหรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(๓) ผู้มีอำนาจเปรียบเทียบคดีละเมิดข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบล มีอำนาจเปรียบเทียบคดีความผิดที่มีโทษปรับสถานเดียวอย่างสูงไม่เกินหนึ่งพันบาท

ข้อ ๘ พนักงานสอบสวนฝ่ายปกครองมีอำนาจเปรียบเทียบคดีละเมิดข้อบัญญัติท้องถิ่นในความผิดที่มีโทษปรับสถานเดียวอย่างสูงไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือความผิดที่มีอัตราโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

## หมวด ๒

### การดำเนินคดีละเมิดข้อบัญญัติท้องถิ่น

---

ข้อ ๙ ให้นายกเทศมนตรี นายกองการบริหารส่วนจังหวัดและนายกองการบริหารส่วนตำบล แล้วแต่กรณี ออกคำสั่งแต่งตั้งผู้มีอำนาจเปรียบเทียบคดีเป็นเวรประจำวัน ประจำสำนักงาน หรือประจำที่ทำการไว้

เมื่อมีการละเมิดข้อบัญญัติท้องถิ่น ให้ดำเนินคดีแก่ผู้กระทำความผิด

การจับกุมผู้กระทำความผิดตามวรรคสอง ให้เจ้าพนักงานถือปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย กฎหมาย กฎ และระเบียบที่เกี่ยวข้อง

ข้อ ๑๐ เมื่อผู้ต้องหาถูกเรียก หรือส่งตัวมา หรือเข้าหาผู้มีอำนาจเปรียบเทียบคดีเอง หรือปรากฏว่าผู้ใดซึ่งอยู่ต่อหน้าผู้มีอำนาจเปรียบเทียบคดีเป็นผู้ต้องหา ให้ผู้มีอำนาจเปรียบเทียบคดีตามข้อ ๗ ถามชื่อตัว ชื่อรอง ชื่อสกุล อายุ สัญชาติ บิดามารดา อาชีพ ที่อยู่ ที่เกิด และแจ้งให้ทราบถึงข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการกระทำที่กล่าวหาว่าผู้ต้องหาได้กระทำความผิด แล้วแจ้งข้อหาให้ทราบ

ให้ผู้มีอำนาจเปรียบเทียบคดีทำการเปรียบเทียบคดีหรือสอบสวนด้วยความรวดเร็วต่อเนื่องและเป็นธรรม และต้องให้โอกาสผู้ต้องหาในการแก้ข้อกล่าวหา และแสดงข้อเท็จจริง อันเป็นประโยชน์ต่อคนได้

ในการถามคำให้การผู้ต้องหา ห้ามมิให้ผู้มีอำนาจเปรียบเทียบคดี ทำหรือจัดให้ทำการใดๆ ซึ่งเป็นการให้คำมั่นสัญญา ชูเชิญ หลอกลวง ทรมาน ใช้กำลังบังคับ หรือกระทำโดยมิชอบประการใดๆ เพื่อจูงใจให้การอย่างใดๆ ในเรื่องที่ต้องหาหนั้น

ข้อ ๑๑ ห้ามมิให้ควบคุมผู้ถูกจับไว้เกินกว่าจำเป็นตามพฤติการณ์แห่งคดี

ในกรณีซึ่งเป็นความผิดที่มีอัตราโทษไม่สูงกว่าความผิดลหุโทษ จะควบคุมผู้ถูกจับไว้ได้เท่าที่จะถามคำให้การ และที่รู้ตัวว่าเป็นใครและที่อยู่ของเขาอยู่ที่ไหนเท่านั้น

ข้อ ๑๒ ก่อนทำการเปรียบเทียบคดี ให้ผู้มีอำนาจเปรียบเทียบคดีถามผู้ร้องทุกข์ หรือผู้กล่าวโทษ และผู้ต้องหา พร้อมทั้งรวบรวมพยานหลักฐานต่างๆ เพื่อให้ได้ความแน่ชัดว่าการกระทำที่เกิดขึ้นนั้นเป็นความผิดตามข้อบัญญัติท้องถิ่นฉบับใดและอยู่ในอำนาจหน้าที่ที่ตนจะทำการเปรียบเทียบคดีได้ตามข้อบังคับนี้หรือไม่

ถ้าผู้มีอำนาจเปรียบเทียบคดีเห็นว่าผู้ต้องหาได้ละเมิดข้อบัญญัติท้องถิ่นแล้วแต่กรณี และอยู่ในอำนาจหน้าที่ของตนที่จะทำการเปรียบเทียบคดีได้ ก็ให้ดำเนินการ

เปรียบเทียบคดีให้แล้วเสร็จก่อนคดีขาดอายุความไม่น้อยกว่าสามสิบวัน โดยคำนึงถึงพฤติการณ์แห่งการกระทำความผิด ความหนักเบาแห่งข้อหาและฐานะของผู้ต้องหาเป็นสำคัญ ทั้งนี้จะต้องไม่กำหนดจำนวนเงินค่าปรับสูง หรือต่ำกว่าโทษที่กำหนดไว้ในข้อบัญญัติท้องถิ่น

ในคดีที่มีค่าทดแทน ถ้าผู้ต้องหาและผู้เสียหายยินยอมให้เปรียบเทียบคดีให้ผู้ทำการเปรียบเทียบคดีจะประมาณจำนวนค่าทดแทนตามที่เห็นสมควรหรือตามที่คู่ความตกลงกัน

ข้อ ๑๓ คดีใดที่อยู่ในอำนาจเปรียบเทียบของผู้มีอำนาจเปรียบเทียบคดีละเมิดเทศบัญญัติและข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบล ให้ผู้มีอำนาจเปรียบเทียบคดีดังกล่าว แล้วแต่กรณี ทำการเปรียบเทียบคดีให้แล้วเสร็จโดยเร็ว โดยให้ผู้ต้องหาชำระค่าปรับตามที่ผู้มีอำนาจเปรียบเทียบคดีได้เปรียบเทียบ

ถ้าผู้ต้องหาและผู้เสียหายยินยอมให้เปรียบเทียบคดี ก็ให้บันทึกถ้อยคำผู้ต้องหา ผู้เสียหายและความยินยอมลงในแบบพิมพ์ที่กำหนด แล้วทำการเปรียบเทียบคดีโดยจดบันทึกการเปรียบเทียบคดีลงในแบบพิมพ์ที่กำหนด เมื่อผู้ต้องหาชำระค่าปรับตามจำนวนที่ผู้มีอำนาจเปรียบเทียบกำหนดไว้ภายในเวลาอันสมควร แต่ไม่เกินสามสิบวันนับแต่วันทำการเปรียบเทียบแล้ว คดีอาญาเป็นอันเลิกกัน

ถ้าผู้ต้องหาหรือผู้เสียหายไม่ยินยอมให้เปรียบเทียบคดี หรือมีการยินยอมตามวรรคสองแล้วแต่ผู้ต้องหาไม่ชำระค่าปรับภายในเวลาที่กำหนด ให้บันทึกถ้อยคำหรือเหตุที่ไม่ชำระค่าปรับไว้ในสำนวนการเปรียบเทียบ แล้วส่งเรื่องให้พนักงานสอบสวนฝ่ายปกครองในเขตอำนาจดำเนินคดีต่อไป

ข้อ ๑๔ คดีใดที่อยู่ในอำนาจเปรียบเทียบของผู้มีอำนาจเปรียบเทียบคดี ละเมิดข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด ตามข้อ ๗ (๒) ให้ดำเนินการ เปรียบเทียบคดีให้แล้วเสร็จโดยเร็ว และดำเนินการดังนี้

(๑) ในคดีความผิดที่มีโทษปรับสถานเดียว ให้ผู้มีอำนาจเปรียบเทียบคดีดังกล่าว ทำการเปรียบเทียบคดี โดยให้ผู้ต้องหาชำระค่าปรับตามที่ผู้มีอำนาจเปรียบเทียบ ได้เปรียบเทียบ ถ้าผู้ต้องหาและผู้เสียหายยินยอมให้เปรียบเทียบคดี ก็ให้บันทึกถ้อยคำ ผู้ต้องหา ผู้เสียหาย และความยินยอมลงในแบบพิมพ์ที่กำหนด เมื่อผู้ต้องหาชำระ ค่าปรับตามจำนวนที่ผู้มีอำนาจเปรียบเทียบคดีกำหนดไว้ภายในเวลาอันสมควร แต่ไม่เกิน สามสิบวันนับแต่วันทำการเปรียบเทียบแล้ว คดีอาญาเป็นอันเลิกกัน

(๒) ในคดีความผิดที่มีอัตราโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือนหรือปรับไม่เกิน หนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ถ้าผู้มีอำนาจเปรียบเทียบคดีดังกล่าวเห็นว่าผู้ต้องหา ไม่ควรได้รับโทษถึงจำคุก ให้มีอำนาจเปรียบเทียบคดี โดยกำหนดค่าปรับซึ่งผู้ต้องหา จะพึงชำระ ถ้าผู้ต้องหาและผู้เสียหายยินยอมตามนั้นก็ให้บันทึกถ้อยคำผู้ต้องหา ผู้เสียหาย และความยินยอมลงในแบบพิมพ์ที่กำหนดแล้วทำการเปรียบเทียบคดี โดยจดบันทึกการเปรียบเทียบคดีลงในแบบพิมพ์ที่กำหนด เมื่อผู้ต้องหาได้ชำระเงิน ค่าปรับตามจำนวนที่ผู้มีอำนาจเปรียบเทียบคดีกำหนดไว้ภายในเวลาอันสมควรแต่ไม่เกิน สามสิบวันนับแต่วันทำการเปรียบเทียบคดีแล้ว คดีนั้นเป็นอันเสร็จเด็ดขาด

ถ้าผู้ต้องหาไม่ยินยอมให้เปรียบเทียบคดี หรือยินยอมให้เปรียบเทียบคดี แต่ผู้ต้องหาไม่ชำระค่าปรับภายในเวลาที่กำหนดตามวรรคหนึ่ง ให้บันทึกถ้อยคำ หรือเหตุที่ไม่ชำระค่าปรับไว้ในสำนวนการเปรียบเทียบคดี แล้วส่งเรื่องให้พนักงานสอบสวนฝ่ายปกครองในเขตอำนาจดำเนินคดีต่อไป

ข้อ ๑๕ คดีใดเกินอำนาจของผู้มีอำนาจเปรียบเทียบคดีละเมิดข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัดที่จะทำการเปรียบเทียบได้ตามข้อ ๗ (๒) ให้ผู้มีอำนาจเปรียบเทียบคดีนั้นส่งเรื่องให้พนักงานสอบสวนฝ่ายปกครองผู้มีอำนาจหน้าที่เพื่อดำเนินคดีต่อไป

ข้อ ๑๖ ในคดีละเมิดข้อบัญญัติท้องถิ่น โดยมีโทษปรับสถานเดียว เมื่อผู้กระทำผิดยินยอมเสียค่าปรับในอัตราอย่างสูงสำหรับความผิดนั้นแก่ผู้มีอำนาจเปรียบเทียบหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ก่อนศาลพิจารณา ให้คดีอาญาเป็นอันเลิกกัน

ข้อ ๑๗ คดีที่ได้ทำการเปรียบเทียบเสร็จแล้วตามข้อ ๑๓ วรรคสอง และข้อ ๑๔ วรรคหนึ่ง ให้ส่งสำนวนการเปรียบเทียบคดีไปยังพนักงานสอบสวนฝ่ายปกครองในเขตอำนาจภายในสิบห้าวัน นับแต่วันที่ทำการเปรียบเทียบคดีเสร็จ หรือวันที่ผู้ต้องหาชำระค่าปรับแล้ว

ถ้าพนักงานสอบสวนฝ่ายปกครองไม่มีการแจ้งเป็นอย่างอื่นแก่ผู้มีอำนาจเปรียบเทียบคดีตามวรรคหนึ่งในกำหนดสามสิบวัน นับแต่วันที่ได้รับสำนวนการเปรียบเทียบให้ถือว่าตามที่มีอำนาจเปรียบเทียบคดีได้ทำการเปรียบเทียบคดีไปนั้น พนักงานสอบสวนฝ่ายปกครองเห็นชอบด้วย

ถ้าพนักงานสอบสวนฝ่ายปกครองเห็นว่า การเปรียบเทียบคดีมีข้อบกพร่องหรือไม่ชอบด้วยกฎหมายให้ส่งคืนและให้ผู้ทำการเปรียบเทียบคดีดำเนินการปรับปรุงหรือแก้ไขตามที่พนักงานสอบสวนฝ่ายปกครองแจ้ง

ข้อ ๑๘ คดีตามข้อ ๑๓ วรรคสาม และข้อ ๑๔ วรรคสอง ที่เทศบาลองค์การบริหารส่วนจังหวัด และองค์การบริหารส่วนตำบล จะต้องส่งให้พนักงานสอบสวนฝ่ายปกครองในเขตอำนาจดำเนินคดีต่อไป ให้ส่งไปยังพนักงานสอบสวนฝ่ายปกครองในเขตอำนาจภายในสามวันทำการ นับแต่วันที่เปรียบเทียบคดีไม่ได้

เมื่อพนักงานสอบสวนฝ่ายปกครองเปรียบเทียบคดี หรือดำเนินคดีเสร็จแล้ว ให้แจ้งผลคดีให้เทศบาล องค์การบริหารส่วนจังหวัด หรือองค์การบริหารส่วนตำบล เจ้าของเรื่องทราบด้วย

หมวด ๓

การดำเนินคดีต่อไป

ข้อ ๑๕ เมื่อพนักงานสอบสวนฝ่ายปกครองได้รับสำนวนการเปรียบเทียบคดี ตามข้อ ๑๓ แล้วให้ดำเนินการ ดังนี้

(๑) ถ้าเห็นว่าสำนวนการเปรียบเทียบคดีนี้มีข้อบกพร่อง ให้ส่งคืนผู้มีอำนาจ เปรียบเทียบคดีเพื่อแก้ไขให้ถูกต้อง แล้วส่งกลับคืนไปให้พนักงานสอบสวนฝ่ายปกครอง เพื่อดำเนินการต่อไปโดยเร็ว

(๒) ถ้าเห็นว่าการเปรียบเทียบคดีนั้นชอบด้วยกฎหมาย ให้บันทึกความเห็นชอบ ไว้ในสำนวนการเปรียบเทียบคดี

(๓) ถ้าเห็นว่าการเปรียบเทียบคดีไม่ชอบด้วยกฎหมาย ให้บันทึกความเห็น ว่าไม่เห็นชอบพร้อมเหตุผลไว้ในสำนวนแล้วดำเนินการต่อไป

สำนวนการเปรียบเทียบคดีที่ถูกต้องและชอบด้วยกฎหมาย เมื่อพนักงานสอบสวนฝ่ายปกครองดำเนินการตามอำนาจหน้าที่แล้ว ให้ส่งคืนกลับไปยังผู้มีอำนาจ เปรียบเทียบคดีเพื่อเก็บรักษาไว้

ข้อ ๒๐ ถ้าพนักงานสอบสวนฝ่ายปกครองเห็นว่าการเปรียบเทียบคดี ไม่ชอบด้วยกฎหมายตามข้อ ๑๕ (๓) ให้ดำเนินการ ดังนี้

(๑) กรณีที่เห็นว่าไม่ชอบด้วยกฎหมายเพราะผู้ต้องหามีได้กระทำความผิดตามข้อบัญญัติท้องถิ่น หรือสิทธิในการนำคดีมาฟ้องได้ระงับไปตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ให้พนักงานสอบสวนฝ่ายปกครองทำการสอบสวนคดีนั้นแล้วส่งสำนวนการสอบสวนพร้อมทั้งความเห็นไปยังพนักงานอัยการในเขตอำนาจ

(๒) กรณีที่เห็นว่าไม่ชอบด้วยกฎหมายเพราะผู้ต้องหามีได้กระทำความผิดตามข้อบัญญัติท้องถิ่นแต่เป็นการกระทำความผิดตามกฎหมายอื่น ถ้าพนักงานสอบสวนฝ่ายปกครองเห็นว่าการกระทำความผิดตามกฎหมายนั้นอยู่ในอำนาจหน้าที่ของตนที่จะทำการเปรียบเทียบคดี หรือสอบสวนได้ ก็ให้ดำเนินการเปรียบเทียบคดี หรือสอบสวนต่อไป แต่ถ้าเห็นว่าไม่ได้อยู่ในอำนาจหน้าที่ของตน ให้รีบส่งเรื่องไปให้พนักงานสอบสวนหรือพนักงานเจ้าหน้าที่อื่นผู้มีอำนาจหน้าที่ดำเนินการต่อไป

(๓) กรณีที่เห็นว่าไม่ชอบด้วยกฎหมายเพราะผู้มีอำนาจเปรียบเทียบคดีกำหนดจำนวนเงินค่าปรับสูงหรือต่ำกว่าอัตราโทษที่กำหนดไว้ในข้อบัญญัติท้องถิ่น ให้พนักงานสอบสวนฝ่ายปกครองทำการเปรียบเทียบคดี หรือสอบสวนต่อไป

(๔) กรณีที่เห็นว่า ไม่ชอบด้วยกฎหมายเพราะเหตุอื่น ให้พนักงานสอบสวนฝ่ายปกครองดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ต่อไป

ให้พนักงานสอบสวนฝ่ายปกครองแจ้งเหตุที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายนั้นไปให้ผู้มีอำนาจเปรียบเทียบคดีแล้วแต่กรณี ทราบภายในสิบห้าวัน นับแต่วันที่ได้รับการสำนวนการเปรียบเทียบคดี พร้อมกับแจ้งให้เทศบาล องค์การบริหารส่วนจังหวัด หรือ องค์การบริหารส่วนตำบลเพื่อแจ้งผู้ต้องหารับเงินค่าปรับคืน โดยให้ผู้ต้องหาลงลายมือชื่อรับเงินไว้เป็นหลักฐาน

ข้อ ๒๑ เมื่อพนักงานสอบสวนฝ่ายปกครองได้รับเรื่องตามข้อ ๑๕ ให้ตรวจสอบและพิจารณาว่าคดีความผิดดังกล่าวมีอัตราโทษที่อยู่ในอำนาจของตนจะทำการเปรียบเทียบคดีได้หรือไม่ถ้าเห็นว่าคดีความผิดนั้นอยู่ในอำนาจที่จะทำการเปรียบเทียบคดีได้ก็ให้ดำเนินการเปรียบเทียบคดีโดยคำนึงถึงพฤติการณ์แห่งการกระทำความผิดความหนักเบาแห่งข้อหาและฐานะของผู้ต้องหาเป็นสำคัญแต่ถ้าพิจารณาเห็นว่าเป็นคดีความผิดที่ไม่อยู่ในอำนาจที่จะทำการเปรียบเทียบคดีได้ ก็ให้ดำเนินการสอบสวนเป็นคดีสามัญต่อไป โดยให้นำหลักเกณฑ์วิธีการเปรียบเทียบและการสอบสวนตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการเปรียบเทียบและการสอบสวนคดีอาญาบางประเภท พ.ศ. ๒๕๒๑ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ถ้าเห็นว่าคดีนั้นไม่ได้อยู่ในอำนาจหน้าที่ของตนให้ส่งเรื่องไปให้พนักงานสอบสวนอื่นหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจหน้าที่ดำเนินการต่อไปภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่พนักงานสอบสวนฝ่ายปกครองมีความเห็น

ข้อ ๒๒ การดำเนินคดีกับผู้ต้องหาในหมวดนี้ ให้นำบทบัญญัติในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา หรือรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยที่เกี่ยวข้องมาบังคับใช้ แล้วแต่กรณีด้วย

ข้อ ๒๓ สถานที่ทำการเปรียบเทียบคดีโดยปกติให้ใช้สำนักงานเทศบาลที่ทำการแขวงของเทศบาล สำนักงานองค์การบริหารส่วนจังหวัด หรือสำนักงานองค์การบริหารส่วนตำบล แล้วแต่กรณี เว้นแต่มีเหตุจำเป็นจะทำการเปรียบเทียบคดีที่ใดภายในเขตเทศบาล องค์การบริหารส่วนจังหวัด หรือองค์การบริหารส่วนตำบลนั้นก็ได้ ทั้งนี้ ให้บันทึกเหตุจำเป็นไว้ในวันบันทึกการเปรียบเทียบคดีนั้นด้วย

สถานที่ทำการเปรียบเทียบคดีและการสอบสวนคดีของพนักงานฝ่ายปกครอง โดยปกติให้ใช้ที่ว่าการอำเภอหรือที่ว่าการกิ่งอำเภอ เว้นแต่มีเหตุจำเป็นจะทำการเปรียบเทียบคดี ณ ที่ใดภายในเขตอำนาจก็ได้ ทั้งนี้ให้บันทึกเหตุจำเป็นไว้ในบันทึกการเปรียบเทียบคดีนั้นด้วย

#### หมวด ๔

#### การปฏิบัติต่อของกลาง

ข้อ ๒๔ การปฏิบัติต่อของกลาง เรื่องใดที่ไม่ได้กำหนดไว้ในข้อบังคับฉบับนี้ ให้นำความในข้อบังคับการเก็บของกลางกระทรวงมหาดไทย พุทธศักราช ๒๔๘๐ และที่แก้ไขเพิ่มเติมมาใช้บังคับโดยอนุโลม

ข้อ ๒๕ ผู้มีหน้าที่รักษาของกลาง ได้แก่

- (๑) นายกเทศมนตรี หรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมาย ในคดีละเมิดเทศบัญญัติ
- (๒) นายกองค้การบริหารส่วนจังหวัด หรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมาย ในคดีละเมิดข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด
- (๓) นายกองค้การบริหารส่วนตำบล หรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมาย ในคดีละเมิดข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบล

ให้ผู้มีหน้าที่รักษาของกลางตามวรรคหนึ่งมีหน้าที่รักษาของกลางจนกว่าคดีถึงที่สุดไม่ว่าคดีนั้นจะอยู่ในอำนาจเปรียบเทียบคดีของตนหรือไม่

หมวด ๕

แบบพิมพ์และค่าปรับ

ข้อ ๒๖ การเปรียบเทียบคดีละเมิดข้อบัญญัติท้องถิ่น ให้ใช้แบบพิมพ์ที่กำหนดแนบท้ายข้อบังคับนี้

ข้อ ๒๗ การเปรียบเทียบคดีละเมิดข้อบัญญัติท้องถิ่นที่อยู่ในความรับผิดชอบของพนักงานสอบสวนฝ่ายปกครอง ให้ใช้แบบพิมพ์ คบ. ๑ และ คบ. ๕ ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการเปรียบเทียบและการสอบสวนคดีอาญาบางประเภท พ.ศ. ๒๕๒๑

ข้อ ๒๘ เมื่อผู้ต้องหาได้ชำระเงินค่าปรับแล้ว ให้ผู้มีอำนาจเปรียบเทียบคดีของเทศบาล องค์การบริหารส่วนจังหวัด หรือองค์การบริหารส่วนตำบล แล้วแต่กรณี ออกใบเสร็จรับเงิน โดยให้ผู้มีอำนาจเปรียบเทียบคดีและผู้รับเงินลงลายมือชื่อในใบเสร็จรับเงินนั้น

เงินค่าปรับตามวรรคหนึ่งให้เป็นรายได้ของเทศบาล องค์การบริหารส่วนจังหวัด หรือองค์การบริหารส่วนตำบล นั้น

ข้อ ๒๙ ในคดีละเมิดข้อบัญญัติท้องถิ่น ซึ่งเทศบาล องค์การบริหารส่วนจังหวัด หรือองค์การบริหารส่วนตำบล ส่งเรื่องไปให้พนักงานสอบสวนฝ่ายปกครองทำการเปรียบเทียบคดีแทน เมื่อผู้ต้องหาชำระเงินค่าปรับแล้วให้พนักงานสอบสวนฝ่ายปกครองออกใบเสร็จรับเงิน โดยให้พนักงานสอบสวนฝ่ายปกครองและผู้รับเงินลงลายมือชื่อในใบเสร็จรับเงินนั้น

เงินค่าปรับตามวรรคหนึ่ง ให้ส่งเป็นรายได้แผ่นดิน เว้นแต่มีกฎหมายบัญญัติให้เป็นรายได้ของเทศบาล องค์การบริหารส่วนจังหวัด หรือขององค์การบริหารส่วนตำบล แล้วแต่กรณี การปฏิบัติในส่วนนี้ให้เป็นไปตามระเบียบการเก็บรักษาเงิน และการนำเงินส่งคลังในหน้าที่ของอำเภอและกิ่งอำเภอ พ.ศ. ๒๕๒๐ และที่แก้ไขเพิ่มเติมของกระทรวงการคลัง

ข้อ ๓๐ การคืนเงินค่าปรับและการถอนเงินค่าปรับ

(๑) กรณีที่พนักงานสอบสวนฝ่ายปกครองเห็นว่าผู้มีอำนาจเปรียบเทียบคดีของเทศบาล องค์การบริหารส่วนจังหวัด หรือองค์การบริหารส่วนตำบล ทำการเปรียบเทียบคดีโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย ให้ผู้มีอำนาจเปรียบเทียบคดีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดังกล่าว จัดการคืนเงินที่ปรับแล้วนั้นให้ผู้ต้องหาไป

(๒) กรณีพนักงานอัยการเห็นว่า การเปรียบเทียบคดีของพนักงานสอบสวนฝ่ายปกครองไม่ชอบด้วยกฎหมาย ให้พนักงานสอบสวนฝ่ายปกครองทำเรื่องขอถอนเงินค่าปรับดังกล่าวจากกระทรวงการคลังหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แล้วแต่กรณี และจัดการคืนเงินที่ปรับให้แก่ผู้ต้องหาไป

บทเฉพาะกาล

ข้อ ๓๑ คดีละเมิดเทศบัญญัติ คดีละเมิดข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด และคดีละเมิดข้อบังคับสุขาภิบาลที่ยังอยู่ในระหว่างการดำเนินคดีของผู้มีอำนาจเปรียบเทียบคดี หรือพนักงานสอบสวนอื่นใดในวันที่ข้อบังคับนี้ใช้บังคับ หรือความผิด

ที่เกิดก่อนวันที่ข้อบังคับนี้ใช้บังคับให้ผู้มีอำนาจเปรียบเทียบคดีหรือพนักงานสอบสวน  
ผู้มีอำนาจสอบสวนดำเนินการต่อไป ตามข้อบังคับเดิม จนกว่าคดีจะถึงที่สุด

ประกาศ ณ วันที่ ๗ เมษายน พ.ศ. ๒๕๔๗

โกศล พลกุล

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย

แบบพิมพ์สำหรับการเปรียบเทียบคดีละเมิดข้อบัญญัติท้องถิ่น

คดีที่ ..... สำนักงานที่ทำการ .....

บันทึกคำให้การของผู้ร้องทุกข์หรือกล่าวโทษและผู้ต้องหา

วันที่ ..... เดือน ..... พ.ศ. ....

1. ผู้ร้องทุกข์หรือกล่าวโทษ

ชื่อ ..... เลขประจำตัวประชาชน ๐-๐๐๐๐-๐๐๐๐๐-๐๐๐๐  
อายุ ..... ปี อาชีพ ..... อยู่บ้านเลขที่ ..... หมู่ที่ ..... ซอย .....  
ถนน ..... ตำบล ..... อำเภอ ..... จังหวัด .....  
โทรศัพท์.....  
ได้กล่าวหาว่า เมื่อวันที่ ..... เดือน ..... พ.ศ. ....

2. เหตุเกิดที่ .....

3. ผู้ต้องหาชื่อ .....

เลขประจำตัวประชาชน ๐-๐๐๐๐-๐๐๐๐๐-๐๐๐๐  
เกิดเมื่อวันที่ ..... เดือน ..... ปี ..... อายุ ..... ปี อาชีพ ..... อยู่บ้านเลขที่ .....  
หมู่ที่ ..... ซอย ..... ถนน ..... ตำบล ..... อำเภอ .....  
จังหวัด ..... โทรศัพท์..... สัญชาติ ..... บิดาชื่อ ..... มารดาชื่อ.....  
ผู้ต้องหาให้การว่า .....

4. ผู้เสียหายและผู้ต้องหายินยอมให้เปรียบเทียบคดีหรือไม่

ได้อ่านบันทึกนี้ให้ทั้งสองฝ่ายฟังและรับรองว่าถูกต้อง

(ลงชื่อ) ..... ผู้กล่าวหา  
(.....)

(ลงชื่อ) ..... ผู้ต้องหา  
(.....)

(ลงชื่อ) ..... ผู้ทำการเปรียบเทียบคดี  
(.....)

ตำแหน่ง.....  
(ลงชื่อ) ..... พยานผู้เขียน  
(.....)

ความเห็นของผู้ทำการเปรียบเทียบคดี

ผู้ทำการเปรียบเทียบคดีเห็นว่า .....  
.....  
.....

(ลงชื่อ) ..... ผู้ทำการเปรียบเทียบคดี  
ตำแหน่ง.....

บันทึกการเปรียบเทียบคดี

คดีเปรียบเทียบที่ ..... / ..... วันที่ ..... เดือน ..... พ.ศ. ....

1. ผู้ทำการเปรียบเทียบคดีเห็นว่า ผู้ต้องหามีความผิดฐาน .....  
.....  
ตาม ..... เรื่อง .....  
..... ข้อ ..... จึงเปรียบเทียบให้ผู้ต้องหาเสียค่าปรับ  
เป็นเงิน ..... บาท (.....)
2. ผู้ต้องหายินยอมให้ทำการเปรียบเทียบคดี และได้ชำระเงินค่าปรับตามจำนวนที่เปรียบเทียบคดีแล้ว เมื่อวันที่.....  
เดือน ..... พ.ศ. ....
3. ผู้ต้องหายินยอมให้ทำการเปรียบเทียบคดี แต่ขอชำระเงินค่าปรับมาชำระภายในวันที่..... เดือน.....  
พ.ศ. ....
4. ผู้ต้องหาไม่ยินยอมให้เปรียบเทียบคดี จึงส่งเรื่องให้พนักงานสอบสวนฝ่ายปกครองดำเนินคดีต่อไป

(ลงชื่อ) .....ผู้ต้องหา  
(.....)

(ลงชื่อ) .....ผู้ทำการเปรียบเทียบ  
(.....)

ตำแหน่ง.....

(ลงชื่อ) .....พยานเขียน

ได้รับเงินค่าปรับ จำนวน ..... บาท  
(.....) ตามใบเสร็จรับเงิน  
เล่มที่ ..... เลขที่ ..... ลงวันที่ .....  
เดือน ..... พ.ศ. .... ไว้แล้ว

(ลงชื่อ) ผู้รับเงิน

...../...../.....

หมายเหตุ ข้อความใดไม่ใช่ให้ขีดฆ่าทิ้ง

กรณีไม่ยินยอมให้เปรียบเทียบคดีหรือยินยอมแต่  
ไม่ชำระค่าปรับภายในกำหนดเวลา

ได้ส่งเรื่องให้พนักงานสอบสวนฝ่ายปกครอง

อำเภอ ..... ดำเนินคดีแล้ว

ตามหนังสือที่ ..... วันที่ .....

เดือน ..... พ.ศ. ....

(ลงชื่อ)

(.....)

ผู้ทำการเปรียบเทียบ/เจ้าหน้าที่

ตำแหน่ง.....